

Μεσημέρι ήταν, κάτι λογάριαζα και το δεύτερο έπαιζε από δίπλα το πρόγραμμα του. Και έξαφνα ήρθε εκείνη η μελωδία που άνοιξε μια τεράστια πύλη στο παρελθόν. Ο Μανώλης Μητσιάς στα 29 του χρόνια τραγουδούσε τους στίχους του F.G. Lorca «ο παράδεισός μου», σε σύνθεση του Χρήστου Λεοντή, και απόδοση στα Ελληνικά από τον Λευτέρη Παπαδόπουλο. Το κομμάτι είχε κυκλοφορήσει με το άλμπουμ «αχ'Ερωτα» λίγες εβδομάδες μετά τον δραματικό Ιούλιο του 1974, στα πρώτα διστακτικά βήματα της Μεταπολίτευσης. Εξήντα εξ λέξεις είναι όλες κι όλες, κι ας με συγχωρέσει η μνήμη του ποιητή, αλλά αν δεν το μελοποιούσαν οι τρεις Έλληνες, πιθανότατα, δεν θα το γνωρίζαμε καν.

Τώρα, κάνοντας λόγο για την τεράστια πύλη στο παρελθόν, θα φέρω την κουβέντα στον τουρισμό και στην αγωνία για την φετινή σεζόν. Την αγωνία για το πόσοι θάρθουν ώστε να κινηθεί η τοπική οικονομία, αλλά και την αγωνία του τι θα γίνει με το θέμα της ανεξέλεγκτης υγείας των πελατών. Διότι πελάτες είναι, ούτε καν τουρίστες, πόσω δε μάλλον ταξιδιώτες. Τα παραπάνω ενισχύονται από το ενδιαφέρον διάφορων εξωχώριων φορέων οι οποίοι όλως αιφνιδίως, ανακάλυψαν τις ομορφιές και την καλοσύνη της Ελλάδας. Εξίσου φτηνή ήταν η αντίδραση κάποιων ημεδαπών μέσων ενημέρωσης με την αντίστοιχη, υπερβολική προβολή του θέματος.

Τον Ιούλιο του '73, δεκατέσσερις μήνες πριν κυκλοφορήσει ο «παράδεισος μου», πήγα για πρώτη φορά διακοπές, μόνος. Μόνος, δηλαδή άνευ γονέων. Ασυμπλήρωτα τα 16, μαζί με τον Κώστα, συμμαθητή από το Δημοτικό και δυο κορίτσια από την απέναντι πλευρά του Ατλαντικού. Η κέντα έκατσε απρόσμενα ένα απόγευμα στην λ. Καλλιρρόης, όταν τυχαία συναντηθήκαμε στο φανάρι του Φιξ με τους γονείς του Κώστα. Ο πατέρας κι εγώ πάνω στην επτάμιση πράσινη Laverda που είχε τότε, οι γονείς του Κώστα μέσα στο καφέ 80άρι τους. Χωρίς κράνη εννοείται, δεν μας είχε πιάσει ακόμα το ντελίριο

για την ασφάλεια. Εκεί έπεσε η ιδέα, ανάμεσα σε ένα κόκκινο σε ένα πράσινο και ανάμεσα στα καφάσια που κατέβαιναν από την παραγωγή, κι όπως όλα τα όμορφα πράγματα άναψε το πράσινο για κάτι μοναδικό.

Πήγαμε στην Νάξο. Δεν ξέρω γιατί εκεί, αλλά τέλος πάντων στην Νάξο πήγαμε. Κάτσαμε μια εβδομάδα, ή μάλλον έκατσα μια εβδομάδα, διότι έφυγα νωρίτερα από τους υπολοίπους. Εκεί μας βρήκε και ο πρόδρομος του θανατικού του θρόνου. Το Δημοψήφισμα και η κατάργηση της Μοναρχίας, η, κατά πολλούς, μόνη θετική προσφορά της Δικτατορίας. Μικρή όμως συμμετοχή είχε, τότε, η σημαντική αυτή εξέλιξη στο θυμικό μου. Υπήρχαν άλλα πολύ πιο ελκυστικά θέματα.

Στο νησί, καταλύσαμε στην περιοχή που λεγόταν, αν θυμάμαι επακριβώς, Άγιος Γεώργιος και βρισκόταν σε απόσταση που περπατούσες από το λιμάνι. Ήταν δέκα δωματιάκια πάνω σχεδόν στην αμμώδη παραλία, κάπως διαγώνια σε σχέση με την ακτογραμμή. Τα δωμάτια είχαν από δυο κρεβάτια, δυο καρέκλες, ένα τραπέζακι, ένα WC κι ένα παράθυρο δίπλα στην πόρτα. Τίποτα άλλο. Στο πάτωμα μωσαϊκό. Άνοιγες την ξύλινη πόρτα έκανες λίγα βήματα και βουτούσες στο υπήνεμο Αιγαίο. Στο τέλος των δωματίων, μια μικρή ταβέρνα με λίγα τραπέζια, και κείνες τις μεταλλικές καρέκλες με το πλαστικό κορδόνι που πλεκόταν πυκνά, γύρω από το σκελετό και αν καθόσουν μόνο με το μαγιώ άφηναν στην πλάτη οριζόντια σημάδια.

Το μαγαζί άνοιγε το πρωί, σερβίριζε καφέδες, κανά παξιμάδι, το μεσημέρι ένα δυο μαγειρευτά, σαλάτες, μπίρες, το βράδυ θαλασσινά της ώρας. Εκλείνε πριν το μεσονύχτι. Ησυχία, γαλήνη, σκιές από αλμυρικά και απέραντη ανεμελιά. Για τα νυχτέρια που κάποιος επιθυμούσε δράση στα είκοσι λεπτά ποδαρόδρομο, υπήρχε μια Disco, όνομα δεν θυμάμαι, που ανακάτευε την ατμόσφαιρα ενίοτε με ποιοτικές νότες. Όπως το walk on the wild side του Lou Reed που δεν ήταν ντίσκο κομμάτι, αλλά μια μικρή έκρηξη εισαγωγής ενός άλλου κόσμου στην ψυχή ενός, σχεδόν, 16χρονου. Το δε νυκτερινό μπάνιο στην παραλία, κάτω από τον έναστρο ουρανό, ήταν καλοδεχούμενο αν όχι επιβλητέο μετά από τον ποδαρόδρομο της επιστροφής.

Για να μην μακρηγορούμε, ωραία ήταν, αλλά πόσο ωραία δεν το καταλάβαινα. Θα το ένιωθα, κάπως, δεκατρία χρόνια αργότερα, θέρος του '86, όταν ξαναβρέθηκα στο ίδιο σημείο και δεν το έβρισκα, δεν το αναγνώριζα. Πουθενά δωμάτια, πουθενά ταβερνείο, δυσδιάκριτη η παραλία, πίσω απότσιμεντένιους όγκους, ασφάλτινοι δρόμοι χαράκωναν τα περβόλια. Κόσμος, φασαρία, οχήματα τροφοδοσίας, εποχιακά μαγαζιά, μπακάλικά, καφέ, συνωστισμός.

Ε, η συνέχεια τις επόμενες δεκαετίες ήταν οδυνηρότερη. Ήρθαν πολλά, έφευγαν περισσότερα και ολοένα χάνονταν εκείνοι οι παράδεισοι που η αφέλειά μου πίστευε ότι θα

ήταν πάντα εκεί. Ο τόπος γέμιζε με πεντάστερα μεγαθήρια που βούλιαζαν το τοπίο, με άπειρα «ρουμστολέτ» τα μποστάνια χτίζονταν, οι tour operators πλημμύριζαν το καλοκαίρι με ξένους πελάτες, ενώ το εγχώριο πακέτο ανακάλυπτε την ανάπτυξη μέσω της κατανάλωσης . Ίσως και αντίστροφα.

Η Ελλάδα θυμίζει ολοένα περισσότερο τον Lorca. Ένα τουφεκισμένο κορμί, που κανείς δεν θα ξέρει που έχει θαφτεί. Κι όσο κι αν ψάχνουμε δεν μπορούμε πια να βρούμε.

Μόνο θα τη θυμόμαστε.

Κι έτσι, από κείνον τον Ιούλιο, ο στίχος *«ο Παράδεισός μου διάφανη γαλήνη που θα την
ραγίζουν τα γλυκά φιλιά μας»* έμεινε μοναχά μνήμη.

υ.γ. η εικόνα στην κορφή, είναι έντεκα χρόνια αργότερα μετά τον Ιούλιο του '73.
Σεπτέμβρης '84. Θιάκι. Βαστούσε ακόμα ο τόπος.